

Reference

1. Ansoff Y. Stratehicheskoe upravlenye.— M.: Ekonomika, 1989. — 358 s.
2. Andybur A.P. Metodychnyy pidkhd do vyznachennya priorytetiv tekhnolohichnykh innovatsiy na pidpryyemstvakh // Problemy nauky. — 2005. — №7. — S. 19–24.
3. Dykhter YH., Shnayder. Tekhnolohicheskyy marketynh. — M.: «Yanus-K», 2003. — 478 s.
4. Fedulova L. Tendentsiyi rozvytku vysokotekhnolohichnoho sektoru ekonomiky Ukrainy // Ekonomist. — № 1, sichen' 2009. — S. 32–35.
5. Oholeva L.N. Reyzhenyryn proyzvodstva: uchebnoe posobyе / L.N. Oholeva, E.V. Chernetsova, V.M. Radykovskyy; pod red. d-ra ekon. nauk, prof. L.N. Oholevoy. — M.: KNORUS, 2005. — 304 s.
6. Edler J., Meyer-Krahmer F., Reger G. Changes in the strategic management of technology: Results of a global benchmarking study // R & D management. — Oxford, 2002. — Vol. 32, N 2. — P. 149–164.
7. World Investment Report, Transnational Corporations and Internationalization of R&D. United Nations Conference on Trade and Development. New York; Geneva, 2005.

УДК 658.14/.17:336.1:352(477-25)

Волковський Є.І.

старший викладач, кафедра фінансові ринки,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА МІСТА КИЄВА

Volkoskyi I.

senior lecturer, department of Financial Markets,
Kyiv National Economic University named after V. Getman

FORMATION FINANCIAL POTENTIAL IN ENTERPRISES OF KYIV CITY LOCAL ECONOMY

АНОТАЦІЯ. Завданням даної дослідної роботи є визначення фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства, проблемних питань його формування. Дослідження здійснене на прикладі місцевого господарства міста Києва. За підсумками роботи обґрунтована необхідність фінансового зміцнення фінансового стану підприємств місцевого господарства. Виявлено скорочення значне скорочення фінансової результативності підприємств, що належать громаді столичного міста. Напрямами подальших досліджень мають стати питання ціноутворення послуг, що надаються підприємствами місцевого господарства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: фінансові ресурси, місцеве господарство, власний капітал, фінансовий потенціал, рентабельність.

ABSTRACT. The aim of this research is to determine the financial capacity of the local economy enterprises, issues its formation. Survey is made by the example of the local economy of Kyiv. The outcome of the necessity of fiscal consolidation financial standing of the local economy. Revealed a significant reduction in reducing the financial performance of companies belonging to the community of the capital city. Future research should be the issue of pricing of services provided by enterprises of the local economy.

KEY WORDS: financial resources, local economy, equity, financial capacity, profitability.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Дослідження муніципальних фінансів викликає значний науковий і практичний інтерес. У теперішніх умовах соціально-економічної кризи вивчення питань діяльності інституційних секторів муніципалітетів набуває ще більшої актуальності. Оскільки саме міста несуть головний тягар соціально-економічного забезпечення діяльності країни. При цьому постає невирішене питання аналізу господарської системи міста, яким є його місцеве господарство. Оскільки його фінансовий стан напряму впливає на достатність забезпечення функціонування столичного міста, яке є головним економічним центром країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу фінансового потенціалу підприємств і підприємств місцевого господарства представлені у роботах Бадида М.П., Бураченка А. Є, Циммерманна Х, Букової В.Г., Раснянського Ю.М. та інших науковців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Утім необхідно відзначити, при аналізі фінансового потенціалу підприємств, саме практичні питання його формування у підприємств місцевого господарства фактично є недослідженими.

Метою даної статті є вивчення та аналіз фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства столиці України — міста Києва. Завданнями даної роботи є визначення складу, структури та динаміки формування фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Місцеве господарство є визначальним господарським комплексом, що створює умови для повноцінного функціонування економічної системи

міста. Стабільна робота підприємств місцевого господарства є як надзвичайне економічне, так і соціальне значення.

М.П. Бадида констатує невирішеність багатьох фінансово-економічних питань розвитку місцевого господарства [1, с. 177]. Так, в умовах сьогодення головною проблемою підприємств місцевого господарства є незадовільний фінансовий стан. Так більшість з них стикаються з питаннями обігових коштів, великою зношеністю основних фондів, низькою ефективністю виробничої діяльності, що в підсумку призводить до збитковості діяльності підприємств.

В умовах критичної економічної ситуації зростає роль власних джерел фінансування підприємств. При цьому необхідно кількісно оцінити, які фінансові ресурси є в розпорядженні таких підприємств. Та чи є вони достатніми для здійснення своєї господарської діяльності. Тобто необхідно оцінити фінансовий потенціал підприємств місцевого господарства.

Фінансовий потенціал визначає конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках. Він охоплює фінансову сферу діяльності підприємства та характеризує фінансові можливості його розвитку [2, с. 159].

Фінансово потенціал формує основу для виробництва певного обсягу та асортименту продукції, побудови моделей мінімізації збитків і максимізації прибутку, визначення оптимального співвідношення компонентів виробничої, фінансової та організаційної структури управління й інших механізмів. Уміння підприємства максимально використовувати власний фінансовий потенціал значною мірою зумовлює його життєздатність і конкурентоспроможність [3, с. 58].

Фінансовий потенціал як показник фінансової здатності підприємства до генерування фінансових ресурсів передбачає дослідження їх кількісних і якісних пропорцій формування. Велика кількість факторів, що характеризують фінансовий потенціал підприємства, до яких слід віднести: достатність оборотних коштів, вартість майна підприємства, норма накопичення прибутки, розмір зобов'язань.

Основою стабільного стану є його фінансова стійкість — це такий стан розподілу і використання фінансових ресурсів, яке забезпечить безперервне фінансову рівновагу грошових потоків і розвиток підприємства в умовах допустимого рівня ризику.

Основою нормального функціонування будь-якого підприємства є наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів, що забезпечують можливість задоволення виникаючих потреб підприємства для поточної діяльності та розвитку.

Головним завданням управління фінансовим потенціалом підприємства є оптимізація фінансових потоків з метою максимального збільшення позитивного фінансового результату..

Важливо розуміти, що основною складовою фінансового потенціалу підприємства є сукупність власних і залучених фінансових ресурсів, тобто грошових коштів, які знаходяться у його розпорядженні. Оцінивши наявні фінансові ресурси, можна оцінити фінансовий потенціал підприємства. Фінансовий потенціал характеризується реальними можливостями, тобто зафіксованим на теоретичному рівні кінцевим рівнем стану підприємства, який може бути реалізований за допомогою наявних у даний момент ресурсів і можливостей. Фінансовий потенціал можна розглядати як ресурс розвитку і зростання підприємства. Фінансовий менеджмент використовує методологію фінансового аналізу для ефективного управління фінансовим потенціалом організації. Діагностика фінансового потенціалу підприємства дозволяє виявити суттєві проблеми у виробничо-господарської та способи посилювати позитивний фінансовий результат, що є важливою умовою стабільності та конкурентоспроможності організації. Фінансовий потенціал володіє синергетичним ефектом, будучи реальним ресурсом, спрямованим на розвиток і підвищення ефективності підприємства при заданих внутрішніх і зовнішніх умовах.

З метою оцінки фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства, необхідно розглянути його складові. До складових фінансового потенціалу підприємств науковці відносять [4, с. 37]:

- власний капітал підприємств;
- забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- довгострокові зобов'язання;
- поточні зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

Отже, виходячи із наведеного структурування, фінансовий потенціал підприємств місцевого господарства м. Києва має такий вигляд (табл. 1).

Наведені у таблиці дані свідчать, що найбільшу частку фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства становить власний капітал. На кінець 2013 року він досягнув 20 млрд грн. Так, превалювання даної складової є закономірним, оскільки практично усі підприємства є представниками традиційних виробничих спеціалізацій. Другою та третьою за обсягом складовою є забезпечення майбутніх витрат і довгострокові зобов'язання. Найменшу частку фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства становлять поточні зобов'язання та доходи майбутніх періодів.

Таблиця 1

**СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ [5]**

Рік	Власний капітал, тис. грн	Забезпечення май- бутніх витрат і платежів, тис. грн	Довгострокові зобов'язання, тис. грн	Поточні зо- бов'язання, тис. грн	Доходи майбутніх періодів тис. грн..	Сукупний фінансо- вий потенціал під- приємств місцево- го господарства, тис. грн
2009	11458413	8185924	2069513	2410050	610699	24728599
2010	14213235	9021609	1256072	2404959	249472	27145347
2011	14920402	9396983	1026843	2770952	285871	28401051
2012	19738968	7514341	957370	3931574	532686	32674939
2013	20166753	7638512	1180737	3957452	536192	3349646

Утім, розглядаючи фінансовий потенціал як категорію розвитку підприємства, необхідно розглянути динаміку формування фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства (табл. 2).

Таблиця 2

**ДИНАМІКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА М. КИЄВА, 2009–2013 РОКИ [5]**

Рік	Фінансовий потенціал підпри- ємств регіону, тис. грн	Приріст, тис. грн	Темп приросту, %
2009	24728599	—	—
2010	27145347	2416748	0,097731
2011	28401051	1255704	0,046259
2012	32674939	4273888	0,150483
2013	33479646	804707	0,024628

Як бачимо з таблиці, з 2009 по 2013 роки фінансовий потенціал підприємств місцевого господарства зріс на третину з 24 млрд до 33 млрд грн. При цьому зростання відбувалось досить нерівномірно. Так, якщо у 2012 році темп приросту складав 15 %, то у 2013 році зростання відбулося лише на 2 %. Що голо-

вним чином було спричинено зростанням вартості власного капіталу підприємств місцевого господарства у 2012 році. Збільшення власного капіталу відбулося на третину у порівнянні із 2011 роком, що в абсолютному вимірі становить близько 5 мільярдів гривень. Таке зростання фінансових ресурсів підприємства за статтею інший додатковий капітал. Що свідчить про дооцінку наявних активів підприємств, або ж безоплатне внесення додаткового капіталу від інших юридичних осіб.

Структура фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства свідчить, що зростання сукупного показника фінансового потенціалу відбувається за рахунок збільшення саме власного капіталу (табл. 3). Так його вага зросла з 46 % у 2009 році до 60 % у 2013 році при одночасному скороченні таких складових фінансового потенціалу, як забезпечення майбутніх витрат і платежів і довгострокових зобов'язань підприємств.

Таблиця 3

**СТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА М. КИЄВА, 2009–2013 РР., % [6]**

Рік	2009	2010	2011	2012	2013
Власний капітал	46	52	53	60	60
Забезпечення майбутніх витрат і платежів	33	33	33	23	23
Довгострокові зобов'язання	8	5	4	3	4
Поточні зобов'язання	10	9	10	12	12
Доходи майбутніх періодів	2	1	1	2	2
Сукупний фінансовий потенціал підприємств місцевого господарства	100	100	100	100	100

При цьому значно скоротилося забезпечення майбутніх витрат і платежів. Так, якщо вага даного елементу фінансових ресурсів підприємств місцевого господарства у 2011 році становила третину капіталу, то у 2012 році даний показник становив лише 23 %, що є дуже критичним для діяльності підприємств місцевого господарства, оскільки майже 100 % надходжень цієї статті формує цільове фінансування органів міської влади столиці. Таке послаблення фінансового забезпечення підприємств прямо відобразилося на їх результативності.

Аналіз рентабельності підприємств місцевого господарства столичного міста вказує на складні умови їх діяльності, що прямо відображається в динаміці фінансово-економічних показників (табл. 4).

Таблиця 4

**РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО
ГОСПОДАРСТВА 2010–2013 РОКИ [6]**

Показник діяльності підприємств місцевого господарства	2010	2011	2012	2013
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	4169881	525085	5462908	4914514
Собівартість реалізованої продукції тис. грн	4330613	5463697	5838006	5570497
Рентабельність діяльності підприємств, %	–4	–4	–6	–12

Динаміка попереднього чотирирічного періоду вказує на значне погіршення фінансової результативності підприємств. При загальній збитковості, рентабельність впала з 4 % у 2011 році до 12 % збитковості, що свідчить про значні проблеми формування фінансового потенціалу. Така ситуація потребує значних заходів, щодо зміцнення фінансових можливостей.

Вирішення питань збитковості підприємств місцевого господарства має бути досягнуто одним або кількома заходами. Перш за все необхідне приведення формування тарифів до економічно обґрунтованого рівня. У разі неможливості встановлення підвищених тарифів, необхідне відновлення відповідного цільового фінансування з місцевого бюджету. З аналогічною підтримкою місцевого бюджету, шляхом надання дотацій з державного бюджету. Третім заходом вирішення збитковості підприємств місцевого господарства має стати збільшення обсягів реалізації відповідних послуг з одночасною ревізією системи витрат підприємств, що відповідним чином призведе до зростання економічної ефективності.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Підприємства місцевого господарства є ефективними інструментами провадження місцевої економічної та соціальної політики. Утім якість та повнота такого провадження напряму від стану фінансового потенціалу підприємств місцевого господарств. Проведений аналіз свідчить про стабільне зростання абсолютних показ-

ників фінансового потенціалу підприємств місцевого господарства міста Києва. Проте спостерігається значне падіння фінансових результатів діяльності зазначених підприємств, що зумовлене значним скороченням цільового фінансування з боку місцевого бюджету. Було запропоновано ряд заходів зміцнення фінансових можливостей підприємств місцевого господарства. На нашу думку, найприйнятнішим має стати стимулювання економічної ефективності діяльності підприємств місцевого господарства. Подальшим напрямом досліджень має стати дослідження питань ціноутворення послуг підприємств місцевого господарства як засобу визначення економічно обґрунтованого тарифу, так і як засобу оптимізації витрат підприємств місцевого господарства.

Література

1. Бадида М. П. Податкова база місцевого самоврядування : монографія / М. П. Бадида. — Ужгород, 2010. — 408 с.
2. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства / М.А. Юдін // Економіка пром-сті. — 2009. — № 5. — С. 158–198.
3. Бикова В.Г. Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення — оцінка й управління / В.Г. Бикова, Ю.М. Ряснянський // Фінанси України. — 2005. — № 6. — С. 56–61.
4. Буряченко А.Є. Фінансовий потенціал соціально-економічного розвитку: регіональний вимір: дис. доктора екон. наук: 08.00.08 / Буряченко Андрій Євгенович. — К., 2014. — 474 с.
5. . Головне управління Статистики у м. Києві: Фінансова звітність підприємств комунальної форми власності м. Києва 2009–2013 років.

Reference

1. Badyda M. P. (2010) The tax base of local governments. Uzhorod: Apsect-Poligraph [in Ukrainian],
2. M.A. Judin (2009, May) Financial potential of the engineering enterprise. Industrial Economy, 2009(5), 158-198 [in Ukrainian],
3. Bykova V.H. (2005, June) Financial and economic potential of national importance enterprises — assessment and management. Finances of Ukraine, 2005(6), 56-61. [in Ukrainian],
4. Buryachenko A.Ye. (2015) Financial potential of socio-economic development: the regional dimension. Kyiv: COMPRINT [in Ukrainian],
5. Department of Statistics in. Kiev: the financial statements of communal ownership. Kyiv 2009-2013 years. [in Ukrainian],